

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul de decizie privind aprobarea bugetului municipiului Ungheni pentru anul 2026

Bugetul municipiului este cadrul financiar care permite buna funcționare a sistemului administrativ și a instituțiilor de menire publică, dar și asigură dezvoltarea localității noastre.

Prezenta notă informativă oferă detalii cu privire la structura bugetului municipiului Ungheni pentru anul 2026 și conține principalele descrieri ale particularităților elaborării proiectului de buget. La baza proiectului de buget e Strategia de dezvoltare social-economică a municipiului Ungheni pentru perioada anilor 2019-2025, Planul multianual de investiții capitale, Strategia de dezvoltare a sectorului de tineret 2023-2028, obiectivele politicii statului în domeniul veniturilor și cheltuielilor bugetare pentru anul 2026, prognoza principalelor indicatori macroeconomici elaborați de autoritățile centrale, obligațiunile asumate de către Consiliul Municipal pentru implementarea proiectelor de dezvoltare a serviciilor publice, precum și particularitățile specifice de stabilire a relațiilor interbugetare, limitele de transferuri de la bugetul de stat către bugetul local.

Proiectul bugetului 2026 este elaborat conform prevederilor Legii nr. 397-XV din 16.10.2003 privind finanțele publice locale, cu modificările și completările ulterioare, Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25 iulie 2014, Legii nr.436-XVI privind administrația publică locală și altor acte normative privind aspectele bugetar-fiscale.

La baza proiectului de buget 2026 a stat regula bugetar-fiscală stipulată în Legea Finanțelor Publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25 iulie 2014, cadrul bugetar pe termen mediu precum particularitățile privind elaborarea de către autoritățile administrației publice locale a proiectelor bugetelor locale pentru anul 2026 și a estimărilor pe anii 2027-2028 comunicate prin circulara Ministerului Finanțelor nr. 06/2-07-30 din 25.08.2025. Proiectul bugetului municipiului Ungheni pentru anul 2026 a fost elaborat în baza setului metodologic privind elaborarea, aprobarea și modificarea bugetului aprobat prin Ordinul Ministerului Finanțelor a RM nr.124/2023. La estimarea bugetului pentru 2026 s-a ținut cont de politicile fiscale, administrarea fiscală, cât și s-au asigurat ajustări prin menținerea unor constrângeri de cheltuieli, ținând cont de relațiile fiscale, ce vor contribui la menținerea trendului sustenabil al finanțelor publice locale. De asemenea, au stat prioritățile de politici care derivă din Programul de activitate a Consiliului Municipal Ungheni, alte documente de politici și strategii sectoriale, precum și acordurile semnate privind implementarea proiectelor cu surse interne și externe. Totodată, s-a ținut cont de cadrul legislativ în vigoare și toate actele normative adoptate în anul 2025, care au impact asupra cheltuielilor bugetare pe anul 2026.

În proiectul bugetului 2026, un accent deosebit este pus pe corelarea strânsă a cadrului de cheltuieli cu cadrul de resurse disponibile prin sporirea eficacității și eficienței cheltuielilor publice, prioritizării programelor de cheltuieli și direcționării resurselor disponibile către programe prioritare fără a admite crearea de blocaje financiare în sistemul bugetar.

Prezenta Notă informativă oferă detalii cu privire la structura bugetului municipal Ungheni și conține principalele descrieri ale particularităților elaborării proiectului de buget 2026, precum și estimările pe anii 2027-2028. La elaborarea proiectului de buget s-a ținut cont atât de mijloacele financiare disponibile și neadmiterea deficitului bugetar, cât și de propunerile parvenite de la instituțiile publice, necesitățile stridente ale acestora, de cadrul normativ ce reglementează veniturile colectate ale instituțiilor, dar totodată menținând echilibrul bugetar.

La baza elaborării proiectului bugetului pentru anul 2026 au stat prognoza bazei impozabile, datele Direcției Deservire Fiscală, datele Direcției raionale de Statistică, analiza tendințelor, ca urmare a implementării politicii bugetar-fiscale pentru anii 2024-2025, scontat 2025.

Proiectul bugetului municipiului Ungheni este elaborat conform competențelor de către autoritățile executive în corespundere cu Legea R. Moldova nr. 397 din 16.10.2003 „Privind finanțele publice locale” și în conformitate cu art.20 alin. (2) al legii sus-numite care prevede includerea următoarelor date:

- indicatorii generali și sursele de finanțare ale bugetului prevăzute pentru anul bugetar;
- componența veniturilor bugetului municipiului Ungheni,
- resursele și cheltuielile bugetului conform clasificăției funcționale și pe programe ;
- efectivul –limită de personal pe instituțiile publice finanțate de buget;
- nomenclatorul tarifelor pentru serviciile prestate de către instituțiile publice;
- veniturile colectate ale instituțiilor bugetare;
- transferurile de la Bugetul de Stat
- cuantumul fondului de rezervă;
- programul anual al împrumuturilor;

Astfel proiectul de decizie legat de buget și taxe este însoțit de anexe în care sunt reflectate sinteza indicatorilor generali și sursele de finanțare ale bugetului 2026, componența veniturilor, resursele și cheltuielile conform clasificăției funcționale și pe programe, nomenclatorul tarifelor pentru serviciile prestate de instituțiile publice, efectivul-limită de personal pe instituțiile publice finanțate de buget, fondul de rezervă, precum și plafonul datoriei publice

Conform modificărilor art. 20 al Legii „Privind finanțele publice locale”, cotele impozitelor și taxelor locale nu sunt parte component a proiectului de buget. Resursele bugetului municipal Ungheni pentru anul 2026 cuprind totalitatea veniturilor și a resurselor de finanțare formate din venituri proprii, defalcări, transferuri, veniturile colectate, precum și sursele de acoperire din contul vânzării și privatizării patrimoniului public.

Obiectivele bugetului municipiului Ungheni pentru anul 2026 constau în: asigurarea necesităților de finanțare ale bugetului municipal Ungheni la nivel acceptabil de resurse locale în condițiile limitării riscurilor implicate, totodată creând condiții pentru buna activitate a instituțiilor publice și realizarea activităților planificate, asigurând finanțarea ritmică, menținând echilibrul bugetar.

1. INDICATORII BUGETARI

Proiectul bugetului municipal pentru anul 2026, este estimat la venituri în sumă de 234774,3 mii lei și cheltuieli în sumă de 230282,7 mii lei, cu un sold bugetar de 4491,6 mii lei.

La elaborarea proiectului de buget s-a ținut cont de necesitatea asigurării unui echilibru bugetar, prin încadrarea cadrului de cheltuieli cu cadrul de resurse disponibile, prin sporirea eficienței cheltuielilor publice, fără a admite crearea datoriilor în sistemul bugetar.

2. ESTIMĂRILE BUGETULUI LOCAL

2.1 Veniturile bugetului municipiului Ungheni

Proгноza veniturilor bugetului 2026 s-a calculat reieșind din prevederile legislației fiscale în vigoare, analiza bazei fiscale pe fiecare tip de impozite, taxe și alte încasări în perioada anilor 2024-2025 și executarea scontată a veniturilor pe anul 2025. Calculele impozitului pe venitul persoanelor fizice pentru municipiul Ungheni a fost efectuat reieșind din aplicarea ritmului de creștere a fondului de remunerare a muncii pe republică, prevăzut de indicatorii macroeconomici și de fondul de remunerare a muncii pe municipiul Ungheni având ca bază datele Biroului Național de Statistică privind venitul din salariul angajaților pentru 2023 și 2024, dar totodată nu au fost aplicate majorările salariale declarate, astfel urmând a fi corelat bugetul local cu bugetul de stat după publicarea Legii bugetare anuale. Cota defalcărilor de la impozitul pe venit din salariu pentru anul 2026 este în mărime de 50% din volumul total colectat din teritoriu.

La estimarea veniturilor bugetului municipiului Ungheni pentru 2026 au fost utilizate diferite metode și informații utile cum ar fi;

- Analiza încasării veniturilor bugetului municipiului Ungheni pe anii 2023-2024 și estimările scontate pe anul 2025;
- Datele privind încasarea impozitelor și taxelor la buget, precum restanțele existente;
- Datele BNS privind numărul de populație la situația din 01.01.2025
- Alte date relevante.

Pentru anul 2026 la bugetul municipal se preconizează acumularea veniturilor în sumă de 234774,3 mii lei, fiind în creștere comparativ cu suma executării scontate a veniturilor pe anul 2025 cu 3,3 puncte procentuale. În suma totală a veniturilor bugetului sunt integrate veniturile obținute din impozite și taxe, venituri colectate urmare a prestării serviciilor cu plată. transferuri de la bugetul de stat și granturi primite pentru proiecte finanțate din surse externe..

Evoluția indicatorilor principali de resurse a bugetului mun. Ungheni pe anii 2024-2026 se prezintă în următorul tabel:

(mii lei)

	Executarea 2024	Aprobat 2025	Proiect 2026	Devieri proiect2026/aproba t 2025	
				suma	%
Venituri generale	75249.8	81740.0	88392.0	6652.0	108,1
Venituri colectate	14919.4	9409.9	44877.5	35467.6	>200
inclusiv: Granturi primite ,donații	7886.2	2501.7	37802.2	3530.1	>200
TOTAL transferuri	93968.3	93306.3	101504.8	8198,5	108,8
<i>inclusiv:</i>					
Transferuri cu destinație generală	15075.4	16330.0	19589.4	3259.4	119.9
Transferuri cu destinație specială	78024.9	76976.3	81915.4	4939.1	106.4
Transferuri primite intre instituțiile bugetului de stat și bugetul APL	868.0				
TOTAL venituri	184137.5	184456.2	234774.3	50318.1	127.3

Transferurile cu destinație specială, precum și cele cu destinație generală pentru 2026 constituie 101504,8 mii lei, sau 43,2 % din volumul total al veniturilor, încasările conform acordurilor de grant ale proiectelor finanțate din surse externe se estimează la 37802,2 mii lei ce constituie 16,1% ,veniturile încasate din impozite, taxe în sumă de 95467,3 mii lei sau 40,7%.

2.2 Cheltuielile bugetului

Pentru anul 2026, cheltuielile pentru instituțiile finanțate din bugetul municipiului Ungheni au fost estimate în sumă de 230282,7 mii lei. La estimarea cheltuielilor aferente proiectului de buget pentru anul 2026, s-a ținut cont de actele normative și legislative, strategii și programele care reglementează activitatea autorităților publice locale, actele legislative și normative care reglementează aspectele referitor la retribuirea muncii și de alte norme ce reglementează exercițiul bugetar.

Instituțiile din domeniul învățământului și școala sportivă se finanțează din transferuri cu destinație specială, fiind competențe delegate către autoritățile publice. Astfel transferurile pentru întreținerea instituțiilor de învățământ pentru anul 2026 sunt în mărime de 78520.0 mii lei inclusiv pentru învățământul preșcolar 67769,6 mii lei și 10750,4 mii lei pentru învățământul extrașcolar. La elaborarea proiectelor de buget pentru 2026 a instituțiilor de educație timpurie s-a ținut cont de prioritizarea cheltuielilor stabilite prin lege, precum și atingerea unor obiective noi.

Statele de personal și efectivul limită atât în instituțiile de educație timpurie, cât și în celelalte instituții din subordinea primăriei au fost stabilite în corespundere cu actele normative în vigoare ce reglementează pe anumite domenii stabilirea acestora precum și după unele priorități și necesități ale instituțiilor publice legate de domeniul de activitate. La planificarea cheltuielilor pentru plata mărfurilor și serviciilor s-a ținut cont de tarifele curente, precum și de necesitatea aplicării unui regim strict de economie , un accent deosebit fiind pus și pe îmbunătățirea procedurilor de achiziții publice.

Structura instituțiilor publice întreținute din mijloacele bugetului municipal Ungheni se prezintă în următorul tabel:

Nr. d/o		Total bugetul mun.Ungheni			
		numărul instituțiilor	numărul unităților	inclusiv:	
				<i>Femei</i>	<i>Bărbați</i>
1	2	3	4	5	6
1	Instituții preșcolare	8	377,0	334	43
2	Instituțiile extrascolare	3	76,0	47	29
3	Instituțiile de cultură,sport ,tineret ,culte și odihnă ,tirizm	8	133,22	48	81
4	Instituțiile de stat cu destinație generală	2	64,0	39	25

5	Instituțiile gospodăria serviciilor comunașle	1	131	24	107
6	Alte instituții de învățământ	1	1,5	2	
7	Instituții sociale	1	6	6	
TOTAL		23	788,72	500	285

1. CHELTUIELI ÎN CADRUL GRUPELOR FUNCTIONALE PRINCIPALE

Evoluția cheltuielilor bugetului mun.Ungheni pe anii 2024-2026 pe principalele grupe funcționale în valoare nominală și ca pondere în total cheltuieli se prezintă:

Denumirea grupelor principale	Gr. pr	2024 executat		2025 aprobat		2026 proiect	
		suma (mii lei)	pondere a în suma totală (%)	suma (mii lei)	pondere a în suma totală (%)	suma (mii lei)	pondere a în suma totală (%)
1	2	3	4	5	6	7	8
Servicii de stat cu destinație generală	01	18676.9	9.8	23933.7	13,4	22035.0	8.8
Actiuni cu caracter general, vinzare terenuri						-19368.2	-7.6
Servicii în domeniul economiei	04	22203.6	11.6	11846.4	6.6	23016.6	10.0
Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale	06	39021.0	20.5	26493.1	14.9	39667.1	17,2
Cultura, sport, tineret, culte și odihnă	08	26945.9	14.2	28321.2	15.9	43762.7	19,0
Învățământ	09	81724.9	43.0	83029.7	46.6	92810.5	40,3
Protecție socială	10	1784.2	0.9	930,0	0.5	2078,4	0.9
Alte servicii în domeniul mediului	05			3816,7	2,1	26280.6	11.4
TOTAL		189657.2	100	178370.8	100	230282.7	100

Structura bugetului municipiului Ungheni conform clasificăției economice se reflectă în tabelul nr.1 la nota informativă a proiectului de Decizie. Ponderea esențială în volumul cheltuielilor bugetului municipal estimate pentru anul 2026 revine cheltuielilor de personal și constituie 106680,4 mii lei sau 46,3% din totalul cheltuielilor.

Cu referire la compartimentul Cheltuieli de personal la elaborarea proiectului bugetului s-a ținut cont de următoarele măsuri în domeniul retribuirii muncii:

- cheltuielile de personal au fost calculate reieșind din necesitatea acoperirii personalului efectiv încadrat drept bază a servit volumul de cheltuieli de personal aprobat pe anul 2025
- pentru anul 2026 cheltuielile de personal au fost estimate reieșind din mărimea valorilor de referință estimate de 2400 lei și 2500 lei și listelor de state aprobate pe instituții la situația din 01.09.2025 pentru instituțiile de învățământ și altor instituții subordonate Primăriei municipiului Ungheni la sit din 01.11.2025

Analiza cheltuielilor de personal estimate pentru anul 2026 în prisma funcțiilor se prezintă în următorul tabel:

Denumirea grupelor principale	Gr. princ pală	Total cheltuieli	inclusiv	Ponderea ch.person al în total cheltuieli	Ponderea ch.de personal la nivel de grupă principală în total ch.personal
			cheltuieli de personal		
1	2	3	4	5=4/3*100	6
Servicii de stat cu destinație generală	01	22035,0	10863,4	49.3	10.2
Actiuni cu caracter general, vinzare terenuri		-19368,2			
Servicii în domeniul economiei	04	23016,6	560,3	2,4	0, 5
Protecția mediului	05	26280,6	2478,8	9,4	2,3
Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale	06	35917,1	12304,7	34,2	11,5
Iluminare stradală	06	3750,0			
Cultura, sport, tineret, culte și odihnă	08	43762,7	17870,9	40.8	16.8
Învățământ	09	92810,5	61443,7	57,6	57.6
Protecție socială	10	2078,4	1158,6	55,7	1,1
TOTAL cheltuieli		230282,7	106680,4		100

Cheltuieli în cadrul grupelor functionale principale

- 1. Servicii de stat cu destinație generală (grupa funcțională 01)**
- 2. Servicii în domeniul economiei (grupa funcțională 04)**
- 3. Servicii în domeniul mediului (grupa funcțională 05)**
- 4. Gospodăria de locuințe și gospodăria comunală (grupa funcțională 06)**
Programul 75 „Dezvoltarea gospodăriei de locuințe și serviciilor comunale”,
„Iluminare stradală”
- 5. Cultură, sport, tineret, culte și odihnă (grupa funcțională 08)**

6. Învățământul (grupa funcțională 09)

Programul 88 “Învățământ”

7. Servicii în domeniul protecției sociale (grupa funcțională 10)**2. BUGETE PE PROGRAME ȘI PERFORMANȚĂ**

Bugetarea fundamentată pe programe și performanțe este elaborată în temeiul capitolul XI al Setului metodologic privind elaborarea, aprobarea și modificarea bugetului aprobat prin ordinul Ministerului Finanțelor nr. 209 din 24 decembrie 2015 și se prezintă în tabelul nr.4.1-4.18 la nota informativă. Indicatorii de performanță integrează indicatorii sensibili la dimensiunea de gen, conform sintezei prezentate în următorul tabel:

Sinteza programelor de cheltuieli cuprinse în bugetul raional, se prezintă:

Denumirea programului/subprogramului	Cod	Numărul anexe	inclusiv Subprogram sensibil la dimensiunea de gen BSG
Executivul și serviciile de suport	03		
Exercitarea guvernării	0301	4.1	1
Domenii generale de stat	169		
Gestionarea fondurilor de rezervă și de intervenție	0802	4.2	
Alte servicii de stat cu destinație generală	0808	4,17	
Datoria de stat și a autorităților publice locale	17		
Datoria internă a autorităților publice locale	1703	4.3	
Dezvoltarea transporturilor	64		
Dezvoltarea drumurilor	6402	4.5	
Dezvoltarea turismului	6602	4.4	
Protecția mediului	70		
Management în domeniul protecției mediului	7001	4.18	
Dezvoltarea gospodăriei de locuințe și serviciilor comunale	75		
Dezvoltarea gospodăriei de locuințe și serviciilor comunale	7502	4.6	
Iluminare stradală	7505	4.7	
Cultura, cultele și odihna	85		
Dezvoltarea culturii	8502	4.8	
Protejarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural național	8503	4,9	

Odihnă și agriment	8506	4,10	
Tineret și sport	86		
Sport	8602	4.11	1
Tineret	8603	4.12	
Învățămînt	88		
Educație timpurie	8802	4.13	1
Educația extrașcolară	8814	4.14	1
Servicii generale în educație	8813	4.15	
Protecția socială	09		
Protecția social în cazuri excepționale	9012	4,20	
Alte servicii de protecție socială	9013	4,16	
Protecția social a unor categorii de cetățeni	9019	4,19	
Total		20	4

Scopurile, obiectivele și indicatorii de performanță, inclusiv indicatorii de performanță sensibili la dimensiunea de gen a subprogramelor enunțate în sinteză sunt oglindite în tabelele nr.4,1-4,20 la prezenta Notă informativă.

Bugetarea pe bază de programe este în strînsă legătură cu planificarea pe termen mediu în conformitate cu Strategia de dezvoltare deoarece majoritatea politicilor au o durată mai mare de un an.

Bugetele pe programe cuprind toate resursele bugetare.

În scopul atribuirii unui grad mai mare de transparență, proiectul bugetului municipal pe anul 2026 este prezentat printr-un șir de anexe atât la partea de venituri, cît și la cheltuieli. Considerăm, că structura proiectului bugetului în așa mod redă mult mai desfășurat indicatorii proiectului bugetului și face mai accesibilă înțelegerea acestor indicatori de către beneficiarii mijloacelor financiare de la bugetul municipal, inclusiv și de către populație.